

Verkrijgen van informatie waarvan geheimhouding is verzocht

Opvragen GBA-gegevens in verzoekschriftprocedures

K.D. Regter
advocaat te Lelystad

Onlangs bepaalde de Raad van State¹ dat advocaten gegevens kunnen opvragen uit de Gemeentelijke Basis Administratie ten behoeve van dagvaardingsprocedures (zie ook de Actualiteiten voorin dit nummer). Bij verzoekschriftprocedures kon dat al langer. Wat zijn nu nog de valkuilen?

Gemeentes houden de Gemeentelijke Basisadministratie voor persoonsgegevens (GBA) bij. Uit deze administratie kunnen op grond van art. 88-96 Wet GBA aan (semi)overheidsinstellingen (de zogenaamde afnemers) en op grond van art. 97-100 Wet GBA aan derden gegevens worden verstrekt. Deze derden worden onderverdeeld in de 'verplichte derden', 'vrije derden' en 'bijzondere derden'.

Verplichte derden zijn bijvoorbeeld advocaten en deurwaarders, die belast zijn met de uitvoering van gerechtelijke werkzaamheden en voor de uitvoering van algemeen verbindende voorschriften gebruik moeten maken van de juiste persoonsgegevens. Vrije derden zijn bij gemeentelijke verordening aangewezen particulieren en niet-commerciële instellingen. Bijzondere derden zijn bijvoorbeeld pensioenfondsen, instellingen voor onderwijs, gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening, kredietinstellingen en verzekeraars.

Op grond van art. 102 lid 1 Wet GBA kan

een burger om geheimhouding van zijn gegevens verzoeken. Aan afnemers en bijzondere derden worden ondanks dat verzoek toch gegevens verstrekt. Aan vrije derden worden in dat geval nooit gegevens verstrekt. Aan verplichte derden worden alleen na een belangenafweging gegevens verstrekt.

VERPLICHTE DERDE

Van een advocaat wordt op grond van art. 799 lid 2 Rv en art. 2.2 van het Procesreglement Familierecht Rechtbanken verlangd dat hij bij indiening van een verzoekschrift een aantal uittreksels en/of afschriften² (verder: uittreksels) uit het GBA overlegt, op straffe van niet-ontvankelijkheid. Bij de uitoefening van zijn beroep als advocaat en procureur is deze dus belast met gerechtelijke werkzaamheden. Een advocaat³ wordt in dit verband beschouwd als een verplichte derde.⁴

Indien door een verplichte derde op grond van art. 98 j^o art. 102 lid 2 Wet GBA wordt

verzocht om verstrekking van gegevens uit het GBA van iemand die om geheimhouding heeft verzocht, zal een belangenafweging moeten plaatsvinden. Het gaat dan om de belangen bij geheimhouding van de betrokkene tegenover het algemeen belang van de aanvrager. Het belang van de aanvrager is dat hij toegang heeft tot de rechtbank, omdat een verzoek niet-ontvankelijk verklaard zal worden als de nodige uittreksels niet tijdig worden overgelegd en hem dus de mogelijkheid van een gang naar de rechter wordt onthouden.

WETSGESCHIEDENIS

In de Memorie van Toelichting op het wetsvoorstel dat heeft geleid tot de Wet GBA met betrekking tot artikel 98 (in het voorstel artikel 77) is overwogen: 'Verstrekking op grond van dit artikel geschiedt in verband met het feit dat deze gegevens noodzakelijk zijn in verband met de uitvoering van een algemeen verbindend voorschrift. Het belang

dat daarmee gemoeid is, mag niet zonder meer worden gefrustreerd door de toekenning aan de burger van een absoluut recht op geheimhouding van gegevens in dit soort gevallen. Het rechtsbelang van (...) een derde die een vordering tegen een ingeschreven wil instellen, gaat boven het recht van de betrokkene op geheimhouding van zijn gegevens.' (Kamerstukken II, 1988189, 21 123, nr. 6, p. 66).

In de Memorie van Antwoord (Kamerstukken II 1990191, 21 123, nr. 6, p. 30 wordt dien-aangaande gesteld: 'De verstrekking van gegevens aan derden met het oog op het voeren van gerechtelijke procedures, dient een van de primaire belangen van de rechtsorde: geschillen tussen burgers moeten langs gerechtelijke weg tot een einde worden gebracht. Hiertoe moet een partij die een proces wil aanspannen tegen een ander over de noodzakelijke gegevens over de wederpartij beschikken. Indien de overheid hierbij hulp kan bieden, zonder de persoonlijke levenssfeer van de geregistreerde onevenredig te schaden, dient het belang van het recht om geschillen aan de rechter voor te leggen, te prevaleren boven het belang van de betrokken geregistreerde.'

Op geen andere manier dan verstrekking van het gevraagde uittreksel kan de advocaat/procureur aan de door wet- en regelgeving voorgeschreven opdracht tot overlegging van de GBA-uittreksels voldoen. Op grond van het voorgaande mag dus niet snel worden aangenomen dat de persoonlijke levenssfeer van betrokkene door verstrekking van de gegevens in het kader van een verzoekschriftprocedure onevenredig benadeeld zal worden.

PROCEDURE

Art. 102 lid 3 Wet GBA stelt dat de beschikking om in afwijking van art. 102 lid 1 Wet GBA gegevens te verstrekken terstond bekendgemaakt wordt aan betrokkene, en dat het geen uitvoering geeft aan de beschikking binnen een bij die beschikking gestelde termijn. Binnen die termijn kan betrokkene worden verzocht zijn belangen bij geheimhouding te motiveren bij de gemeente.⁵ Het is dus zaak die termijn goed in de gaten te houden en de gemeente eraan te houden.

In de in noot 3 aangehaalde uitspraken van de Raad van State is uitgemaakt dat de beslissingen op grond van de Wet GBA moeten worden beschouwd als beschikkingen ex art. 1:3 Awb, waartegen op grond van de Awb bezwaar en beroep openstaan. Tegen de beslissing op grond van art. 102 lid 3 Wet GBA kan dus bezwaar en beroep worden ingesteld door betrokkene. Het indienen van bezwaar of beroep heeft echter op grond van art. 6:16 Awb geen schorsende werking.

Tegen de weigering uittreksels te verstrekken kan ook bezwaar en beroep worden ingesteld. Daarbij moet er op worden gelet dat de belanghebbende in dat geval de advocaat zelf is en niet zijn cliënt. Of voor een dergelijke procedure een toevoeging zal worden verleend door de Raad voor Rechtsbijstand, is niet duidelijk.⁶

AANBEVELING VOOR DE PRAKTIJK

Het is zaak om bij de aanvraag duidelijk te motiveren waarom een uittreksel wordt aangevraagd.⁷ Dat wordt tenslotte ook in art. 98 Wet GBA verlangd. Meestal volstaat wel dat

het verzoek wordt gedaan in verband met een of andere verzoekschriftprocedure.⁸ In het geval van gegevens waarvan is verzocht dat die geheim moeten blijven, is het zaak om ongevroegd een aanvullende motivering voor het verzoek te geven, daar de gemeente doorgaans niet tot een toelichting uitnodigt. Die aanvullende motivering moet dan worden meegenomen in de belangenafweging. Argumenten zijn hopelijk aan dit stuk te ontleen.

De procedure om 'geheime gegevens' te verkrijgen kan veel tijd in beslag nemen, waardoor de geldigheid van inmiddels wel verkregen uittreksels⁹ kan komen te vervallen. Dit tijdsbeslag verschilt van gemeente tot gemeente. Het is wellicht raadzaam om van de desbetreffende gemeente het privacy-reglement op te vragen. Wellicht biedt een verzoek tot het treffen van voorlopige voorzieningen, na ommekomst van de betrokkene gestelde termijn, uitkomst.

Indien de cliënt zelf om geheimhouding heeft verzocht, kan deze eenvoudig zelf het bedoelde uittreksel opvragen.

CONCLUSIE

Een verzoek tot verstrekking van gegevens dient gemotiveerd te worden, zodat indien nodig een belangenafweging kan plaatsvinden. In verzoekschriftprocedures mag niet snel geweigerd worden om een uittreksel te verstrekken op grond van een verzoek tot geheimhouding, omdat dat de gang naar de rechter zou kunnen blokkeren. Procedures om toch gegevens te verkrijgen terwijl om geheimhouding is verzocht, zijn vaak tijdrovend.

1 Zie ABRvS d.d. 4 oktober 2006 (LJN AY9413).

2 Zie bijvoorbeeld art. 815 lid 2 Rv in geval van een echtscheidingsprocedure.

3 Met de uitspraak van de ABRvS d.d. 4 oktober 2006 (LJN AY9413) kan nu worden geconcludeerd dat ook een advocaat die het uittreksel opvraagt ten behoeve van het opstellen van een dagvaarding die ter betekening aan een deurwaarder zal worden aangeboden, ook als verplichte derde moet worden beschouwd, zodat hem een uittreksel niet geweigerd mag worden. De ABRvS lijkt te zijn teruggekomen op eerdere uitspraken op dit punt (zie ABRvS 7 juli 2004 LJN AP8192, LJN AP8238 en LJN AP8316).

4 De beslissing dat een advocaat die een uittreksel opvraagt ten behoeve van het sturen van een ingebrekestelling niet wordt erkend als een verplichte derde, omdat hij niet is belast met de gerechtelijke werkzaamheden ten behoeve van een incassopro-

cedure (Rechtbank Den Haag 27 maart 2006 LJN AX8429), blijft onverkort geldig. Het is dus zaak om zorgvuldig te motiveren waarom een uittreksel wordt verzocht.

5 Hetgeen in strijd lijkt te zijn met het verbod te vragen naar de redenen om de persoonsgegevens geheim te willen houden.

6 Immers, als de bezwaar- en beroepschriftprocedure wordt gevoerd op naam van cliënt, zal deze worden aangemerkt als een vrije derde en loopt hij tegen de weigeringsgrond van art. 102 Wet GBA aan. Als die procedure op naam van de advocaat wordt gevoerd, dan zal deze waarschijnlijk geen toevoeging krijgen, omdat de cliënt dan niet de belanghebbende is.

7 De enkele mededeling van de Postbank NV dat zij de gegevens verzoekt omdat zij een formulierdagvaarding wil uitbrengen, zonder nadere motivering, werd van onvoldoende belang geacht door het college van B & W Den Haag. B & W

weigerde de gegevens te verstrekken. De Afdeling Bestuursrechtspraak van de RvS laat de ongegrondverklaring door de Rechtbank in beroep tegen die beslissing in stand onder de overweging dat 'door B & W mag worden verlangd dat de aanvrager het bestaan van het door hem gestelde belang bij de verstrekking van persoonsgegevens om een formulierdagvaarding uit te brengen, aannemelijk maakt, bijvoorbeeld door overlegging van de laatste aanmaningsbrief in copie', RvS 27 maart 2000 LJN AA5435.

8 De NVVB stelt in het *Advocatenblad* van 18 februari 2005 dat de benodigde gegevens in principe kunnen worden verstrekt als de advocaat als doel van zijn verzoek heeft vermeld 'nodig voor het voeren van een gerechtelijke procedure'.

9 Op grond van art. 2.2 Procesreglement Familierecht Rechtbanken mogen de uittreksels niet ouder zijn dan drie maanden.